

Posudek bakalářské práce

vedoucí práce   oponent

Autor: David Jeřábek	Číslo studenta:
Název práce: Toto není o hieroglyfech: Jak nám může rekonstrukce vzniku klínopisu pomoci interpretovat staroegyptské památky?	
Rozsah: 86 stran celkem, z toho: 73 stran textu, 4 strany bibliografie, 8 stran příloh	
Posudek vypracoval: Mgr. Renata Landgráfová, Ph.D. (+ vedoucí práce / oponent: Doc. PhDr. Jana Mynářová, Ph.D.)	

Stručné souhrnné hodnocení práce

(Téma, členění, logická návaznost myšlenek a/nebo argumentace, kritický přístup k předmětu práce)

Práce Davida Jeřábka svou kvalitou jednoznačně přesahuje požadavky kladené na bakalářskou práci. Navzdory drobným – zejména formálním – nedostatkům se jedná o velmi zajímavý příspěvek k bádání v oblasti teorie vzniku písma jak v obecné rovině, tak pro Egypt. Zejména je zapotřebí vyzdvihnout autorův kritický přístup k odborné literatuře a velmi zřetelného vědomí si hranc matriálu s nímž, zejména v egyptském kontextu, pracuje. Text je navíc čtivý a velmi dobře logicky provázaný.

Mohu konstatovat, že práce Davida Jeřábka splňuje požadavky na bakalářskou práci a velmi ráda ji doporučuji k obhajobě s navrhovaným hodnocením **výborně**.

I. Formální kritéria

	výborně	velmi dobře	dobře	dostatečně	nedostatečně
Vědecký aparát					
Jednotnost citací, bibliografie a poznámkového aparátu	☐	☐	☒	☐	☐
Citování použitých cizích myšlenek (dobrá vědecká praxe)	☒	☐	☐	☐	☐
Formální stavba práce					
Obsahové členění	☒	☐	☐	☐	☐
Formální členění (Obsah, nadpisy apod.)	☒	☐	☐	☐	☐
Popisky k tabulkám a obrázkům	☒	☐	☐	☐	☐
Jazyk					
Stručnost a srozumitelnost	☒	☐	☐	☐	☐
Ortografie, gramatika, diakritika	☒	☐	☐	☐	☐
Odborná terminologie	☒	☐	☐	☐	☐
Vzhled a přehlednost					
Layout, písmo	☒	☐	☐	☐	☐
Výběr a kvalita obrázků a dalších příloh (včetně tabulek a grafů)	☒	☐	☐	☐	☐

Komentář k formální stránce práce

Práce Davida Jeřábka je členěna do dvou hlavních kapitol doplněných o předmluvu a závěr. Každá z hlavních kapitol je členěna na několik podkapitol; celkově je členění práce logické a napomáhá orientaci v textu.

Jazyk práce je velmi čtivý, nikoli však na úkor vědeckého charakteru textu. David Jeřábek prokazuje zcela samozřejmou orientaci v odborné terminologii, termíny však neplýtvá a používá je jen tam, kde je jich třeba k jednoznačnému vyjadřování. Nebojí se hledat originální překlady pro termíny, které (prozatím?) české ekvivalenty nemají („známka“ pro „token“), zde však zůstává u zavedených pojmů, což je pro snadné porozumění práce přínosné.

Práce je doplněna o 8 stran obrazových příloh, na něž je v textu náležitě odkazováno, a které dobře ilustrují předměty, o nichž je v textu řeč a které jsou pro argumentaci práce významné.

Překlepů a dalších dokladů nepozornosti je v práci málo (např. s. 12 „Vivan“ namísto „Vivian“, s. 12 „peebles“ namísto „pebbles“, s. 22 „jimž“ namísto „jimiž“).

Až „systematicky nesystematické“ je psaní jména D. Schmandt-Besseratové, která se – často na jediné stránce (např. s. 17, 43, 59) – objevuje jako „Schmandt-Besserat“ i jako „Schmandt-Besseratová“. Na

druhou stranu je autorova nejistota v době, kdy se v českých médiích běžně bok po boku vyskytují Číňanka „Liová“ a Češka „Smetana“, naprosto pochopitelná.

Jediným významnějším kritickým bodem k formální stránce práce je nesystematičnost poznámek pod čarou – proč je jedno dílo citováno ve zkratce jako „Baines“ (příčemž od J. Baines je v bibliografii dvě položky), zatímco druhé (monografie jedné autorky) jako „*A Paleographic Study*“ (s. 180)? Některé citované práce (zejména z 1. kapitoly), včetně „*Before Writing*“ (hlavní citované dílo Schmand-Besseratové nejenže není v bibliografii, ale navíc není ani jednou citováno plně, a snadno se zamění s „*Archives Before Writing*“), práce Vivian L. Broman (ani v jedné z v poznámce 10 citovaných podob), práce citované v poznámkách 18 a 19 atd. U posledně jmenovaných jde o nedostatek čistě formální, v některých případech ale absence plné citace v poznámce i bibliografii značně komplikuje možnost ověřit autorovy interpretace či hledat další informace.

II. Obsahové hodnocení

	výborně	velmi dobře	dobře	dostatečně	nedostatečně
Struktura a členění práce					
Přehled předchozího bádání (popř. teoretické pozadí)	☒	☐	☐	☐	☐
Logická struktura textu a jeho prvázanost	☒	☐	☐	☐	☐
Preciznost argumentace	☒	☐	☐	☐	☐
Práce s literaturou					
Rešerše a výběr odborné literatury	☒	☐	☐	☐	☐
Zohlednění relevantní literatury v argumentaci	☒	☐	☐	☐	☐
Kritické zhodnocení odborné literatury	☒	☐	☐	☐	☐
Metodologie					
Formulace otázek a hypotéz	☒	☐	☐	☐	☐
Výběr pramenů	☒	☐	☐	☐	☐
Transparentnost kritérií výběru pramenů	☒	☐	☐	☐	☐
Přiznání možností a hranic práce s materiálem	☒	☐	☐	☐	☐
Výsledky					
Jasná stavba hypotéz	☒	☐	☐	☐	☐
Zdůvodnění hypotéz	☒	☐	☐	☐	☐
Začlenění do stavu bádání	☒	☐	☐	☐	☐

Komentář k obsahovému hodnocení

V první kapitole se David Jeřábek zabývá „tokenovou teorií“ D. Schmandt-Besseratové včetně prací přechozích autorů, na něž navázala, a včetně kritických ohlasů a pokusů o celkové odmítnutí její teorie. Na první pohled se může skutečnost, že část, které se zabývá zejména dílem „Before Writing“ D. Schmandt Besseratové, zaujímá více ne dvě třetiny celé bakalářské práce, zdát naznačovat nevyváženost práce, vzhledem k celkové koncepci kapitoly je však její rozsah zcela oprávněný. Především, jakkoli se první kapitola skutečně opírá primárně o Before Writing, jedná se zároveň o pohled na gramatogenezi jako takovou a ve vztahu k práci Schmandt-Besseratové jsou zde pojednávány otázky mnohem širšího teoretického významu, jako jedinečnost či mnohost počátků psaní (historická odbočka s. 9-10) nebo, významněji, vztah geneze a vývoje písma k jeho fonetizaci (kap. I,7). Autor se velmi detailně zabývá

jednotlivými názory a sám je kriticky hodnotí, zdůzarnit je zapotřebí zejména kritičnost a střízlivost autorových myšlenek – např. „pevný význam jednotlivých tokenů mohl být jasný z kontextu“ (s. 34) nebo vědomí si nebezpečí anachronismu při striktně na fonetizaci založených teoriích vzniku písma (s. 45). Obává-li se tak autor své troufalosti, když navrhuje nový pohled na „genealogii“ písma z nehomogenních praktik ukládání dat, obává se zbytečně – jak autorova teorie, tak samotná práce představují velmi zajímavý příspěvek k obecnému uvažování o vzniku a vývoji písma a zasloužily by si publikování (v zejména po formální stránce silně modifikované formě).

Na samém konci kapitoly se autor stručně věnuje návratu logografie moderních písemných systémech (což by bylo téma na samostatnou práci) – autor jím pouze vhodně dokládá relevantnost některých svých úvah.

Druhá kapitola práce je venována aplikaci předchozí teoreticko-metodologické části na vybraný egyptský materiál – tedy čtyři výkopové zprávy, kde jsou popsány nálezy předmětů, které by teoreticky mohly být tokeny. Autor přitom v úvodu této kapitoly zdůrazňuje, že nejde primárně o hledání tokenů v Egyptě, ale zkoumání, zda „Schmandt-Besseratovský“ přístup může být přínosný i pro Egypt a zda je zde možno hledat (a nalézat) protopísemné technologie záznamu.

Ve shrnutí a vyhodnocení čtyř výzkumů (Tell el-Farcha, Maadi, Mendés a jižní Abydos) postupuje velmi střízlivě a vždy poukazuje na alternativní možnosti interpretace předmětů klasifikovatelných jako tokeny (a někdy též na problémy těchto alternativních interpretací, jako např. ve velmi složité situaci v jižním Abydu). Upozorňuje na skutečnost, že bez obálek či bul zůstává indentifikace předmětů jako tokenů vždy jen hypotetická. Zajímavé je zamyšlení nad povahou možných tokenů v Egyptě v souvislosti s ikonickým charakterem hieroglyfického písma, ačkoli se v něm autor vrací k prapůvodní (překonané) hypotéze blízké korespondence tokenů s pozdějšími znaky písma.

Nakolik je práci radost číst, je její samotný závěr mírným zklamáním. Chybí celkové vyhodnocení situace v Egyptě, které by uzavřelo druhou kapitolu (Dovětek... na s. 78 je velmi stručný a představuje spíše první část závěru než vyhodnocení 2. kapitoly) a samotný závěr působí, jako by autorovi došly síly (či, pravděpodobněji, čas). Vzhledem k celkové povaze a kvalitě práce se však jedná jen o drobný nedostatek jinak velmi kvalitní práce, která bezesporu kvalitou přesahuje nároky kladené na bakalářskou práci.

Hodnocení:¹

výborně

21. 8. 2015

Datum

Podpis

---

¹ Škála: výborně – velmi dobře – dobře – neprospěl